

FORMA

contemporary art space
Písecká 15, Vinohrady, Praha 3
IG: @platforma15_prague
www.platforma15.com

15

PLAT

ESTER KNAPOVÁ VÝLET

7. 10. - 7. 11. 2026
VERNISÁŽ: 7. 10. OD 19:00
KURÁTOR: RADEK WOHLMUTH

ESTER KNAPOVÁ VÝLET

Nový obrazový cyklus Ester Knapové (1993) sice vyrůstá z osobní paměti, ale překračuje přitom rovinu autobiografického záznamu. Jeho východiskem jsou vzpomínky z dětství a také fotografické předobrazy pocházející částečně z rodinného archivu. Autorka s nimi ovšem nezachází jako s dokumentem, spíše jako s proměnlivými nositeli zkušenosti, jejichž význam se v procesu malby vzdaluje od původní situace a otevírá se obecnějšímu čtení. Okolnostmi podmíněný děj je tak rozprostřený mezi konkrétním prožitkem, a tím, co si paměť postupně sama vytváří.

Také samotné téma výletu představuje mnohem víc než krátké vystoupení z každodennosti. Vždy jde o určitý pohyb směrem k cíli, jeho podoba je ale neurčitá. Může jím být konkrétní místo, představa nevšední příhody, překonání vzdálenosti, ale stejně tak snaha dosáhnout určitého stavu myslí, připomenout polozapomenutou vzpomínku nebo porozumět vlastní minulosti. Cesta se v tomto kontextu stává prostředkem orientace v prostoru i čase. Obrazy tak lze vnímat jako zastavení na trase vedoucí nejen krajinou, ale také vrstvami paměti. Výlet na sebe bere podoby návratu, pátrání i průzkumu teritoria, které je v lepším případě povědomé, tedy současně známé i cizí.

Důležitou roli zde hraje horizont, který organizuje obrazový prostor a současně funguje jako hranice mezi dostupným a příliš vzdáleným. V mysli se stává místem očekávání, v realitě linií, k níž se vztahuje pohled i pohyb. Za ní, tam, kde skutečné kontury lze jen tušit, se skrývá další dění, které může během okamžiku všechno změnit. Podobně dvojznačně působí i opakující se motivy ostrůvků lesa na obzoru. Ty v kompozicích nevystupují jen jako krajinný prvek, ale podvědomě i jako zóna nejistoty. V dětské perspektivě mohou představovat cíl výpravy i prostor obav, území, které skrývá příslib dobrodružství stejně jako nejasnou hrozbu vztahující se k neznámu.

Právě rovina dětské zkušenosti dodává plátnům Ester Knapové výraznou emotivní vrstvu. Ne náhodou na výstavě často vládne podvečer, který s sebou nese stmívání, tedy ta část dne, kdy se čas zdánlivě zrychluje a bezpečný návrat přestává být samozřejmostí. Krajina

získává znepokojivý rozměr, vzdálenosti se prodlužují. Figura dívenky s velkým batohem, přináší zase jinou perspektivu. Tlumok nepředstavuje jen atribut putování, ale pro člověka, který kráčí za tím, kdo ho má na zádech, často i centrum koncentrace pozornosti. Pohled se upíná k břemeni, které jako by vyplňovalo celý obzor, k zautomatizovanému rytmu chůze a fyzické námaze, zatímco okolní krajina ustupuje do periferního vnímání. Právě z této zkušenosti vzniká zvláštní napětí mezi zdánlivou nekonečností prostoru a omezeností vlastní perspektivy.

Ester Knapová malířsky pracuje s vizuální podvrzatností a prolínáním jednotlivých plánů. Prostorotvorné vztahy zpochybňují čtení a také některé věci zůstávají záměrně obtížně identifikovatelné. Opakovaně se na jejích plátnech objevuje amorfni útvar připomínající slzu, jehož význam není jednoznačně ukotvený. Může to být stopa emocionálního prožitku, pozůstatek abstraktního optického vjemu i symbol samotného procesu vzpomínání. Podobně fungují průsvity nebo sestava obrazových situací. To, co člověk skutečně vidí, se prolíná se vzpomínkami, a výsledek osciluje mezi realitou, mentálním obrazem a projekcí.

Významným faktorem cyklu je také používání kontrastních formátů. Rozměrné panorama symbolizuje oblast asociovanou s minulostí, krajinou a trváním, zatímco menší či odlišně komponované obrazy přinášejí prvky, které tuto kontinuitu občas potvrzují nebo doplňují, ale dílem i narušují. Do zdánlivě historizující nálady vstupují momenty přítomnosti i chvíle vyvážané z konkrétního kontextu. Výsledkem je situace, v níž se jednotlivé časové roviny nedaří přesně oddělit. Minulost není uzavřenou kapitolou, ale aktivní součástí aktuálního pohledu.

Sama autorka zaujímá nezávislou pozici pozorovatelky. Nesnaží se o melancholickou rekonstrukci světa ztraceného někde ve vzpomínkách ani o přesné lineární vyprávění. Zaměřuje se na mechanismy, jimiž se zkušenost ukládá do paměti a následně vrací v jiných souvislostech. Její výlet se tak stává modelem lidského vztahu k minulosti, cestou za něčím, co nelze plně obsáhnout, avšak co nepřestává formovat způsob, jakým vnímáme přítomnost i prostor kolem sebe.

Radek Wohlmuth
kurátor výstavy